

Sygn. akt. I C 950/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 lipca 2015r.

Sąd Okręgowy Warszawa- Praga w Warszawie Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Eliza Nowicka – Skowrońska

Protokolant: Jakub Flaga

po rozpoznaniu w dniu 21 lipca 2015 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) sp. Z o.o. w W.

przeciwko E. Z. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do (...) sp. z o.o. w W., której przysługują względem M. Z. (1) wierzytelności stwierdzone:

- wyrokiem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie, IX Wydział Gospodarczy z dnia 8 lipca 2009r. w sprawie IX GC 458/08 i wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy z dnia 14 kwietnia 2010r. w sprawie XXIII Ga 60/10 w kwocie 98.744,50 zł, zaopatrzonych w klauzulę wykonalności,

- wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie, XVI Wydział Gospodarczy z dnia 29 kwietnia 2009r. w sprawie XVI GC 124/08 i wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, I Wydział Cywilny z dnia 20 sierpnia 2010r. w sprawie I ACa 173/10 w kwocie 814.565 zł,

umowę zawartą w dniu 14 kwietnia 2009r., sporządzoną aktem notarialnym rep. (...) przed notariuszem T. B. w W., pomiędzy M. Z. (2) i M. Z. (1), a E. Z. (1), obejmującą darowiznę nieruchomości gruntowej, położonej w J., gmina P., dla której Sąd Rejonowy w Grójcu, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW (...),

II. zasądza od E. Z. (1) na rzecz (...) sp. Z o.o. w W. kwotę 8.555 (osiem tysięcy pięćset pięćdziesiąt pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.600 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 950/10

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 25 czerwca 2010 roku powódka (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. domagała się uznania za bezskuteczną w stosunku do niej umowy darowizny zawartej w dniu 14 kwietnia 2009 r., na podstawie której małżonkowie M. Z. (1) i M. Z. (2) przenieśli na pozwaną E. Z. (1) własność nieruchomości położonej w miejscowości J., gmina P., stanowiącą działkę gruntu oznaczoną nr (...) o pow. 5.500 m², dla której Sąd Rejonowy w Grójcu prowadził Księgę Wieczystą KW (...) oraz zasądzenia kosztów procesu (k. 1).

Ponadto w piśmie złożonym na rozprawie w dniu 26 marca 2015r. wskazała wierzytelności posiadane względem dłużnika M. Z. (1), których ochronie miało służyć wytoczone przed Sądem przedmiotowe powództwo, tj. wyrok Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy IX Wydział Gospodarczy z dnia 8 lipca 2009r., sygn. akt IX GC 458/08 oraz wyrok

Sądu Okręgowego w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy z dnia 14 kwietnia 2010r., sygn. akt XXIII Ga 60/10, a także wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie XVI Wydział Gospodarczy z dnia 29 kwietnia 2009r. sygn. akt XVI GC 124/08 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie I Wydział Cywilny z dnia 20 sierpnia 2010r., sygn. akt I ACa 173/10 (k. 225).

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że syn pozwanej – M. Z. (1) miał względem powódki zobowiązania wynikające z jego subsydiarnej odpowiedzialności jako członka zarządu spółki prawa handlowego, stwierdzone prawomocnymi wyrokami sądów powszechnych opatrzone klauzulą wykonalności. Powodowa Spółka kierowała wcześniej do M. Z. (1) wezwania do zapłaty, a wszczęte przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne nie przyniosło rezultatu, bowiem dłużnik systematycznie wyzbywał się swojego majątku. Następnie powódka uzyskała wiadomość, że dnia 14 kwietnia 2009 roku M. Z. (1) w drodze darowizny przekazał nieruchomość położoną w J., gmina P., stanowiącą działkę gruntu oznaczoną nr (...) o pow. 5.500 m², dla której Sąd Rejonowy w Grójcu prowadzi Księgę Wieczystą KW (...). Na mocy tej umowy pozwana stała się jej jedynym właścicielem. Zdaniem powódki, dłużnik M. Z. (1) tym samym wyzbył się składnika majątku, z którego mogło nastąpić choćby częściowe zaspokojenie wierzyciela (k. 2 – 4).

W odpowiedzi na pozew E. Z. (1) wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodowej Spółki na jej rzecz zwrotu kosztów procesu (k. 82).

W uzasadnieniu pozwana zaprzeczyła twierdzeniom powódki uznając je za bezzasadne (k. 83 – 86). Ponadto w piśmie procesowym z dnia 28.04.2015r. podniosła zarzut przedawnienia opierając go na brzmieniu art. 534 k.c. Wskazywała jednocześnie, że wobec rozszerzenia powództwa przez powódkę, którego dokonano – jej zdaniem - w piśmie procesowym z dnia 26 marca 2015r., został przekroczony 5 – letni termin liczony od daty czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela, w którym to terminie można było domagać się uznania czynności prawnej za bezskuteczną. Zarzut ten został zgłoszony z uwagi na uznanie, że żądanie wierzyciela wskazującego dodatkowe tytuły egzekucyjne po terminie wskazanym w art. 534 k.c., uległo przedawnieniu (k. 266).

Pozwana przyznała jednocześnie, że na mocy umowy darowizny zawartej w formie aktu notarialnego w dniu 14 kwietnia 2009 r. stała się właścicielką nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości J. oznaczonej numerem (...) o powierzchni 5.500 m⁽²⁾, dla której Sąd Rejonowy w Grójcu, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Wskazywała też, że zawarcie przedmiotowej umowy i przekazanie nieruchomości nie wpłynęło negatywnie na stan wypłacalności dłużnika M. Z. (1), bowiem zarówno w chwili jej zawierania, jak i w chwili wytoczenia powództwa, dłużnik powódki pozostawał współwłaścicielem nieruchomości położonej w M. przy Al. (...) w udziale 7/10, której wartość wynosiła ponad 5.000.000 zł. Wobec powyższego nieruchomość ta mogła stanowić źródło zaspokojenia powódki jako wierzyciela, tym bardziej że była ona już na jej wniosek przedmiotem postępowania egzekucyjnego, zakończonego umorzeniem. Zdaniem pozwanej, mimo zawarcia umowy darowizny z pozwaną, dłużnik M. Z. (1) nadal był wypłacalny, a powyższa czynność prawna w żaden sposób nie wpłynęła na możliwość zaspokojenia wierzytelności przez powodową spółkę, a tym bardziej nie utrudniła jej czy też nie uniemożliwiła. Pozwana podkreśliła, że wyegzekwowanie należności z nieruchomości znajdującej się przy Al. (...) nie wiązałoby się z dodatkowymi nakładami, ani z nadmiernym opóźnieniem w zaspokojeniu wierzyciela. Twierdziła także, że przedmiotowa umowa nie miała na celu pokrzywdzenia wierzyciela poprzez uniemożliwienie mu zaspokojenia swojej wierzytelności wskutek niewypłacalności dłużnika, bowiem w dalszym ciągu pozostawał on współwłaścicielem wspomnianej nieruchomości w M., co umożliwiało zaspokojenie wierzyciela z innych składników majątku dłużnika, z pominięciem spornej nieruchomości w J. (k. 83 – 86).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Na mocy umowy darowizny zawartej w formie aktu notarialnego pomiędzy M. Z. (2) i jej mężem M. Z. (1), a pozwaną E. Z. (1) – matką M. Z. (1), w dniu 14 kwietnia 2009 r., pozwana stała się jedyną właścicielką nieruchomości położonej w miejscowości J., gmina P., stanowiącej działkę gruntu oznaczoną nr (...) o pow. 5.500 m² (odpis księgi wieczystej – informacja – k.25; kopia wypisu aktu notarialnego – k. 47 – 49).

M. Z. (1) jest dłużnikiem (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na łączną kwotę 977.014,50 zł wraz z kosztami procesu. Powódka w stosunku do dłużnika, który do 2003 r. był jednym z członków zarządu spółki (...) sp. z o.o. i ponosił odpowiedzialność za jej zobowiązania na zasadach określonych w art. 299 k.s.h., podjęła działania mające na celu potwierdzenie i wyegzekwowanie należnych jej kwot. Skierowanie powództw na drogę sądową poprzedziło pisemne wezwanie dłużnika pismem z dnia 13 grudnia 2005 r. (wezwanie do zapłaty wraz z dowodem nadania – k.17 – 18).

Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2010 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił apelację pozwanego M. Z. (1) od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w W. z dnia 8 lipca 2009 roku, na podstawie którego zasądzono na rzecz powodowej spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 98.744,55 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 czerwca 2003 r. do dnia zapłaty oraz zwrot kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w łącznej kwocie 8.559 zł, a nadto zasądził kwotę 1.800 zł tytułem kosztów w postępowaniu apelacyjnym (kopia wyroku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy IX Wydział Gospodarczy z dnia 8 lipca 2009r., sygn. akt IX GC 458/08 – k. 12, k.72 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy z dnia 14 kwietnia 2010r., sygn. akt XXIII Ga 60/10 – k. 13, k.73; kopia pozwu wraz z załącznikami – k.19 – 24; postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności IX GCo 166/10 – k.71).

W dniu 16 kwietnia 2010 r. wyrokowi Sądu Okręgowego w Warszawie została nadana klauzula wykonalności, na podstawie której wierzyciel spółka (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. pismem z dnia 21 kwietnia 2010 r. wystąpił do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie z wnioskiem o wszczęcie i przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi M. Z. (1) celem ściągnięcia należności objętych tytułem wykonawczym. Komornik Sądowy w nawiązaniu do wniosku egzekucyjnego poinformował powódkę, że na podstawie informacji z Urzędu Skarbowego dłużnik w dniu 14 kwietnia 2009 r. w drodze umowy darował działkę o powierzchni 5.500 m² znajdującą się w miejscowości J. (k. 14 – 15, k. 16, k.133).

Ponadto wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2010 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny, sygn. akt I ACa 173/10 oddalił apelację pozwanego M. Z. (1) od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XVI Wydział Gospodarczy z dnia 29 kwietnia 2009r., sygn. akt XVI GC 124/08, na podstawie którego zasądzono na rzecz powodowej spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 814.565 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 października 2002 r. do dnia zapłaty oraz zwrot kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w łącznej kwocie 47.946 zł, a nadto zasądził kwotę 5.400 zł tytułem kosztów w postępowaniu apelacyjnym. Na podstawie ww. tytułu wykonawczego komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Piasecznie T. R. (1) wszczął postępowanie egzekucyjne za sygn. akt TR KM 581/10, zaś komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie B. M. wszczął postępowanie egzekucyjne z pozostałych składników majątku dłużnika, a sprawie nadano sygnaturę KM 665/11 (kopia wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XVI Wydział Gospodarczy z dnia 29 kwietnia 2009r. sygn. akt XVI GC 124/08 – k. 129 i wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie I Wydział Cywilny z dnia 20 sierpnia 2010r., sygn. akt I ACa 173/10 – 129 – 129v; postanowienie w przedmiocie dalszego tytułu wykonawczego – k.130; pisma komornika – k.131, k.132).

Dłużnik M. Z. (1) – według stanu na dzień 4 lipca 2011 r. i – był współwłaścicielem wraz z żoną M. Z. (2) w 7/10 części nieruchomości położonej w miejscowości M., gmina L., stanowiącej niezabudowaną działkę gruntu nr (...) o powierzchni 11.154 m², dla której Sąd Rejonowy w Piasecznie prowadził księgę wieczystą KW nr (...). Po ustanowieniu z mocy prawa rozdzielności majątkowej między małżonkami - wskutek orzeczonego w 2013 r. rozwodu - udział M. Z. (1) w ww. części nieruchomości wynosi 35/100. Współwłaścicielami pozostałej części 3/10 nieruchomości pozostają małżonkowie T. R. (2) i B. R. (odpis księgi wieczystej – k.26 – 30; zeznania M. Z. (1) – k.290 - 291).

Na powyższej działce została ustanowiona:

- 1) hipoteka umowna zwykła do kwoty 300.000 zł na rzecz (...) sp. z o.o. w W. tytułem zabezpieczenia kredytu udzielonego w dniu 1 września 1999 r. przeznaczonego na sfinansowanie bieżących procesów gospodarczych,
- 2) hipoteka kaucyjna do kwoty 750.000 zł na rzecz (...) sp. z o.o. w W. obciążająca udział 7/10 części stanowiącej własność M. i M. Z. (2) tytułem zabezpieczenia spłaty wierzycelności,

3) hipoteka umowna zwykła do kwoty 1.000.000 zł na rzecz E. Z. (2) z tytułu zabezpieczenia spłaty wierzytelności wynikającej z umowy pożyczki z dnia 28 grudnia 2006 r., zmienionej aneksem z 29 grudnia 2006 r.

Powódka wniosła w 2010 r. do tut. Sądu powództwo o uznanie względem niej za bezskuteczną czynność prawną M. Z. (1) polegającą na ustanowieniu hipoteki zwykłej w kwocie 1.000.000 zł na tejże nieruchomości tytułem zabezpieczenia wierzytelności dłużnika o zwrot kwoty pożyczki. Sprawę zarejestrowano pod sygn. akt I C 1015/10.

Ponadto w dziale III ww. nieruchomości znajdują się ostrzeżenia o wszczęciu egzekucji należności pieniężnej z udziału nr 1 wynoszącego 7/10 części nieruchomości (przysługującemu wówczas na zasadach ustawowej wspólności małżeńskiej M. i M. Z. (2)):

- na wniosek wierzyciela B. R., prowadzonej przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Piasecznie T. R. (1), sygn. akt TR KM 249/10 na podstawie tytułu wykonawczego – wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie z dnia 12 marca 2009 r. (II C 286/08) i wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 22 kwietnia 2010 r. (V CA 318/10) oraz

- na wniosek wierzyciela (...) sp. z o.o. w W., prowadzonej przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Piasecznie T. R. (1), sygn. akt TR KM 573/10 na podstawie tytułu wykonawczego – wyroku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z dnia 8 lipca 2009 r. (IX GC 458/08) i wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 14 kwietnia 2010 r. (XXIII GA 60/10) oraz wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 29 kwietnia 2009 r., XVI GC 124/08 (odpis księgi wieczystej – 26 – 30, k.93 - 107; oświadczenie o ustanowieniu hipoteki – k.31 - 34).

Dłużnik M. Z. (1) posiada również zobowiązania wobec wierzyciela B. R. stwierdzone:

- wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie z dnia 16 września 2009 r. na kwotę 34.808,68 zł (II C 201/09) i wyrokiem z dnia 10 stycznia 2011 r. Sądu Okręgowego w Warszawie, V Ca 2561/10 (k.122),

- wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie z dnia 12 marca 2009 r. na kwotę 53.221,91 zł (II C 368/08) i wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2011 r. Sądu Okręgowego w Warszawie, V Ca 318/10 (k.124). Na podstawie ww. tytułu wykonawczego komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Piasecznie T. R. (1) wszczął postępowanie egzekucyjne za sygn. akt TR KM 249/10 (k.123).

Dłużnik M. Z. (1) od 2009 r. zbywał przysługujące mu udziały w spółce (...) sp. z o.o. (kopie pozwów inicjujących postępowanie w trybie art. 59 k.c. – k.120 – 121, k. 125 - 126), zaś posiadane przez niego udziały w (...) sp. z o.o. nie przedstawiają żadnej wartości wobec zaprzestania prowadzenia przez spółkę działalności i długoletni konflikt między członkami zarządu (kopia pozwu o rozwiązanie spółki i przyznania w niej udziałów – k.117 – 119; wniosek o powołanie kuratora – k.116; wyciąg z opinii w sprawie o zniesienie współwłasności nieruchomości – k.1085; częściowo przesłuchanie pozwanej – k.292 - 293).

W toku postępowania o wyjawienie majątku przed Sądem Rejonowym dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie w sprawie II Co 2959/10, M. Z. (1) złożył wykaz, z którego wynikało, iż nie posiadał – poza nieruchomością w M. oraz udziałami w spółkach (...) sp. z o.o. i (...) sp. j. – żadnego innego majątku nieruchomego. W postępowaniu za sygn. akt II Co 1211/14 wszczętym w trybie art. 913 k.p.c. zaś oświadczył, że jest osobą bezrobotną, nie posiadającą jakiegokolwiek innego majątku, z którego powódka mogłaby się zaspokoić. W toku postępowania egzekucyjnego przed komornikiem sądowym przy Sądzie Rejonowym w Piasecznie T. R. (1) ponadto ustalono, iż jedynym składnikiem majątku M. Z. (1), dla którego może być skutecznie prowadzona egzekucja jest jego udział 35/100 w części nieruchomości opisanej w KW nr (...) (oświadczenie – k.127 – 128, k.280 - 283; protokół rozprawy – k.134, k.278 – 279; częściowo zeznania P. Z. – k.291 – 292; pismo komornika – k.212).

Wartość rynkowa nieruchomości w M. oznaczonej w KW (...) wyniosła - na podstawie operatu szacunkowego z 27 czerwca 2011 roku - 3.843.900 zł. W dniu 30 lipca 2014 r. w toku postępowania egzekucyjnego dokonano oszacowania wartości przypadającego na M. Z. (1) udziału 35/100 części nieruchomości i ustalono, iż wynosi on 956.700 zł

(operat szacunkowy – k.135 – 181; pismo komornika – k.277.). Z decyzji Naczelnika Urzędu Skarbowego udział 1/2 w nieruchomości w J. wyceniono na kwotę 9.000 zł (decyzja Naczelnika Urzędu Skarbowego w G. – k.284 – 288).

Postanowieniem z dnia 8 listopada 2011 r. tut. Sąd zawiesił niniejsze postępowanie na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. do czasu zakończenia postępowania w sprawach I C 1015/10 o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną, toczącej się przez Sądem Okręgowym Warszawa – Praga w Warszawie oraz TR KM 249/10, TR KM 573/10 i TR KM 581/10 prowadzonych przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Piasecznie T. R. (1) (k.188).

Wyrokiem z dnia 18 maja 2012 r. Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie uznał za bezskuteczną w stosunku do (...) sp. z o.o. w W. czynność prawną M. Z. (1) polegającej na ustanowieniu aktem notarialnym z dnia 22.06.2007 r. Repertorium (...) hipoteki zwykłej w kwocie 1.000.000zł na nieruchomości położonej w M., dla której Sąd Rejonowy w Piasecznie IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr. (...), stanowiącej współwłasność na zasadach wspólności majątkowej, w udziale wynoszącym 7/10 części nieruchomości, na rzecz E. Z. (2) tytułem zabezpieczenia wierzytelności o zwrot pożyczki wynikającej z umowy zawartej między M. Z. (1), a E. Z. (2) w dniu 28.12.2006 r.

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2013 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację M. Z. (1) złożoną od powyższego wyroku (k.20, k.240 - 260). Wobec uprawomocnienia się orzeczenia wydanego w sprawie I C 1015/10 postanowieniem z dnia 28 listopada 2014 r. tut. Sąd podjął niniejsze postępowanie (k.198).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dokumentów złożonych w niniejszej sprawie, które w całości uznał za wiarygodne, gdyż ich rzetelność i prawdziwość nie były przez strony kwestionowane, a okazały się być dopuszczonymi jako dowody niezbędne do ustalenia stanu faktycznego oraz na okoliczności uznane przez Sąd za bezsporne, bowiem albo zostały przez strony wprost przyznane, bądź też nie zostały zaprzeczone, co zostało przez Sąd ocenione na zasadzie art. 230 k.p.c

Dokonując ustalenia opisanego stanu faktycznego Sąd oparł się w nieznaczej części na zeznaniach powołanych w sprawie świadków M. Z. (1) i P. Z.. Podkreślenia wymaga, iż twierdzenia ww. świadków w przedmiocie zawarcia przez M. Z. (1) z pozwaną umowy darowizny celem „rekompensaty” za udzieloną przez nią pożyczkę nie znajdowały uzasadnienia w zgromadzonym materiale dowodowym. Ponadto nawet pozwana – mimo potwierdzenia powyższych okoliczności – wskazała, że rzekoma pożyczka została przez nią udzielona dopiero w 2000 r., a zatem po upływie roku po otrzymaniu nieruchomości pod tytułem darmym, co całkowicie stoi w opozycji do zeznań tych świadków. Niemniej jednak świadkowie, jak i pozwana, byli zgodni co do tego, że M. Z. (1) dokonał już uprzednio zbycia jednej ze swoich nieruchomości lokalowych na rzecz żony i dzieci, jak i co do tego, że pozostawał przed 2009 r. w konflikcie ze swoim współnikiem T. R. (2). Sąd nie dał wiary M. Z. (1), iż ten w 2009 r. posiadał majątek, którego wartość przekraczała wysokość zobowiązań, jak i to, że darując sporną nieruchomość nie działał z pokrzywdzeniem wierzycieli. Twierdzenia w tej części pozostają w sprzeczności z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Sąd pominął zeznania M. Z. (2) (k.228 – 229), bowiem były one niewiarygodne z uwagi na ich złożenie w okolicznościach uprzedniego ukarania świadka wyrokiem z dnia 5 lutego 2013 r. Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie za czyn określony w art. 233 § 6 k.k. (k.232 – 234). Przed złożeniem zeznań świadek nie poinformowała tut. Sądu o powyższej okoliczności.

Równocześnie Sąd przeprowadził wszystkie wnioskowane przez strony dowody, z tym że w zakresie żądania przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron, Sąd w trybie art. 302 k.p.c. ograniczył go do przesłuchania wyłącznie strony pozwanej.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie powódka dochodziła uznania za bezskuteczną wobec niej czynność dokonaną przez dłużnika – M. Z. (1) i jego żonę M. Z. (2) w postaci przeniesienia w drodze umowy darowizny na rzecz pozwanej należących do małżonków udziałów w nieruchomości położonej w miejscowości J..

Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego Sąd uznał, iż powództwo to zasługuje na uwzględnienie w całości.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż dłużnik odpowiada wobec wierzyciela takim majątkiem, jaki ma w chwili żądania zaspokojenia. Sam fakt zaciągnięcia zobowiązania nie ogranicza bowiem dłużnika w rozporządzeniu poszczególnymi składnikami majątku, czy też zaciąganiu nowych zobowiązań. Wierzyciel ponosi tym samym ryzyko niewypłacalności dłużnika niezależnie od tego, kiedy do takiej niewypłacalności dochodzi. Istotny wyjątek od tej reguły stanowi jednak instytucja skargi pauliańskiej, tzn. gdy zmiany w majątku dłużnika są wynikiem jego świadomego działania na niekorzyść wierzycieli.

Funkcją skargi pauliańskiej jest zabezpieczenie interesów wierzyciela w wypadku niełojalnego postępowania dłużnika, często realizowanego w porozumieniu z osobą trzecią i na jej korzyść, które doprowadza swój majątek do stanu zagrażającego zaspokojeniu wierzycieli.

Pierwszą przesłanką skargi pauliańskiej jest zatem dokonanie przez dłużnika z osobą trzecią czynności prawnej, na skutek której osoba ta uzyskała korzyść majątkową oraz doszło do pokrzywdzenia wierzycieli. Z art. 527 § 2 k.c. można wywnioskować, że do pokrzywdzenia wierzyciela dochodzi wówczas, gdy wskutek czynności prawnej dłużnika stał się on niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem czynności. Dłużnik jest niewypłacalny, gdy cały jego majątek nie wystarcza na pokrycie długów. Niewypłacalność ta musi mieć jednak charakter rzeczywisty, a nie hipotetyczny.

W niniejszej sprawie nie ulegało wątpliwości, że M. Z. (1) wskutek rozrządzenia składnikiem majątkowym, tj. udziałami we współwłasności działki nr (...) (KW (...)) stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Niewypłacalność oznacza bowiem taki stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi (wyrok SA w Warszawie z 19 listopada 1997 r., I ACa 737/97, Apel. W-wa 1998, nr 4, poz. 36; wyrok SN z 24 stycznia 2000 r., III CKN 554/98, LEX nr 52736).

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że przeciwko dłużnikowi od 2010 r. toczy się co najmniej kilka postępowań egzekucyjnych, które do chwili obecnej nie zakończyły się wyegzekwowaniem należnego świadczenia. Wprawdzie w wykazie złożonym przez M. Z. (1) z 2010 r. w toku postępowania o wyjawienie majątku znajduje się informacja, że posiada on udziały w spółkach (...) sp. z o.o. i (...) sp. j., niemniej jednak z akt niniejszej sprawy można wywnioskować, iż egzekucja z tych składników nie mogła w jakikolwiek sposób doprowadzić do zaspokojenia wierzyciela. Udziały te nie przedstawiały bowiem żadnej wartości z uwagi na zaprzestanie działalności tychże spółek i trwający od wielu lat konflikt między członkami zarządu. W szczególności podkreślenia wymaga, iż w toku postępowania egzekucyjnego przed komornikiem sądowym przy Sądzie Rejonowym w Piasecznie T. R. (1) ustalono, iż jedynym składnikiem majątku M. Z. (1), do którego skierowano skutecznie egzekucję, jest udział 35/100 w części nieruchomości opisanej w KW nr (...). Potwierdził to również dłużnik w 2014 r. składając w postępowaniu za sygn. akt II Co 1211/14 wszczętym w trybie art. 913 k.p.c. oświadczenie o swojej niewypłacalności, w szczególności poprzez wskazanie, że jest osobą bezrobotną, a poza działką położoną w M. nie dysponuje żadnym innym majątkiem. Nie można jednak przy tym pominąć, iż licytacja nieruchomości (...) w drodze egzekucji w części przypadającej na dłużnika może pozwolić na uzyskanie kwoty przybliżonej do wartości udziału wynikającego z operatu szacunkowego dokonanego na potrzeby postępowania egzekucyjnego (k. 277 – 277v.), z której to powódka mogłaby się zaspokoić jedynie częściowo, tj. po uwzględnieniu roszczeń innych wierzycieli zgodnie ze sporządzonym w późniejszym czasie planem podziału sumy uzyskanej z egzekucji.

Mając przy tym na uwadze, iż wysokość przysługującej powódce wierzytelności wobec M. Z. (1) wynosi 977.014,50 zł, a wartość obciążeń tego gruntu przekracza 2.000.000 zł, trudno byłoby uznać, że egzekucja z powyższej nieruchomości może choćby w znacznym zakresie zaspokoić roszczenia powódki.

Drugą z przesłanek skargi paulińskiej jest działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Dłużnik działa z taką świadomością, gdy zdaje sobie sprawę, że skutek dokonania czynności prawnej z osobą trzecią może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzycieli z jego majątku.

Sąd wziął pod rozwagę, iż dłużnik dokonał rozporządzenia składnikiem majątkowym już w toku wszczętych przeciwko niemu postępowań sądowych o zapłatę. Wskazuje na to choćby fakt wydania merytorycznych rozstrzygnięć w sprawach IX GC 458/08 (8 lipca 2009r.) i XVI GC 124/08 (29 kwietnia 2009 r.) w stosunkowo niedługim czasie po dokonaniu przez dłużnika nieodpłatnego przysporzenia majątkowego na rzecz pozwanej kosztem własnego majątku, a nawet okoliczność takiego działania po wydaniu wyroku przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa w Warszawie w sprawie II C 286/08 z powództwa innego wierzyciela – B. R. (12 marca 2009 r.). Wprawdzie sam fakt dokonania przez dłużnika określonej czynności prawnej nie oznacza niejako „automatycznie” o naruszeniu praw wierzyciela, lecz będzie już o tym świadczyć sytuacja, w której nie może on zaspokoić swej wierzytelności z innego majątku dłużnika. W konsekwencji nie każda czynność prawna powodująca zmniejszenie majątku dłużnika może być uznana za krzywdzącą dla wierzycieli. Nie będzie ona miała takiego charakteru wówczas, jeżeli dłużnik w zamian za swoje świadczenie uzyskał ekwiwalent, który nadal znajduje się w jego majątku lub posłużył mu do zaspokojenia wierzycieli (wyrok SA w Lublinie z dnia 20 listopada 1996 r., I ACr 306/96, M. Praw. 2000, nr 2, s. 115; wyrok SN z 7 grudnia 1999 r., I CKN 287/98, LEX nr 147235).

Powyższe rozważania pozwalają jednak przyjąć, iż M. Z. (1) przenosząc własność udziałów w nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta KW (...), na rzecz swojej matki – E. Z. (1) działał w świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Wiedział bowiem, że powyższy składnik majątkowy nie będzie mógł być przedmiotem zajęcia w ramach (ewentualnych) toczących się egzekucji po zakończeniu postępowań sądowych z udziałem powódki. Dokonał przy tym czynności nieodpłatnej mającej na celu przysporzenie obdarowanej matce korzyści kosztem swojego majątku. Nie ma przy tym znaczenia argumentacja pozwanej w przedmiocie znikomej wartości przedmiotowej działki, stanowiącej ugor o słabej klasie ziemi. Kwestia rozliczeń podatkowych z dokonanych darowizn oraz indywidualna klasyfikacja gruntu przez organ skarbowy w żaden sposób nie determinuje bezzasadności wytoczonego przez wierzyciela powództwa w trybie art. 527 k.p.c.

Powyższe działanie dłużnika skutkowało zatem jego niewypłacalnością w wyższym stopniu niż był dotychczas. Pokrzywdzenie wierzyciela w tym przypadku powstało na skutek takiego stanu majątku M. Z. (1), który powoduje niemożność, utrudnienie oraz odwleczenie zaspokojenia wierzyciela. Między czynnością prawną dłużnika, a pokrzywdzeniem wierzyciela istniał zatem związek przyczynowy, zaś pozwana niewątpliwie na skutek tej czynności osiągnęła korzyść majątkową. Korzyścią majątkową w rozumieniu art. 527 k.c. jest bowiem nabycie przez osobę trzecią prawa majątkowego, przedstawiającego pewną wartość, przy czym drugorzędne znaczenie ma cena nabycia (wyrok SA w Gdańsku z dnia 28 października 1999 r., I ACa 638/9, OSA 2002, z. 2, poz. 14). W konkluzji nie ma znaczenia, jaką wartość darowanego składnika majątkowego strony wskazały podczas zawarcia umowy darowizny, ani to - jaka jest jego rynkowa wartość, istotne jest bowiem samo spełnienie przesłanki uzyskania przez obdarowanego korzyści majątkowej.

Wreszcie ostatnią z przesłanek skargi paulińskiej jest wiedza lub możliwość (przy zachowaniu należytej staranności) dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią.

Udzielenie ochrony wierzycielowi kosztem osoby trzeciej znajduje swoje uzasadnienie w nagannej postawie osoby trzeciej. Osoba trzecia o świadomości dłużnika bowiem wiedziała lub mogła się dowiedzieć. Wiedza osoby trzeciej (rzeczywista lub możliwa – przy dołożeniu należytej staranności) obejmować musi dwa fakty: że czynność prawna dłużnika krzywdzi wierzyciela oraz że dłużnik o tym wie. Artykuł 527 § 3 k.c. wprowadza przy tym domniemanie, że jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Mając na uwadze, iż pozwana jest matką dłużnika Sąd przyjął, iż przesłanka, o której mowa wyżej, została spełniona.

Na marginesie warto dodać, że przepis art. 533 k.c. wskazuje na możliwość zwolnienia się przez osobę trzecią od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności za bezskuteczną, jeżeli zaspokoi tego wierzyciela albo wskaże mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika. Podniesienie tego zarzutu zmierza do wykazania, że dłużnik jest wypłacalny, a w konsekwencji, iż nie została spełniona podstawowa przesłanka ochrony pauliańskiej. Pozwana jednak – poza zarzutem przedawnienia, który nadto jest bezzasadny z uwagi na treść art. 534 k.c. – nie przedstawiła żadnej służącej zaspokojeniu realnej wierzytelności dłużnika, która mogłaby doprowadzić do zaspokojenia powoda.

W piśmiennictwie wskazuje się jeszcze na dodatkową przesłankę wystąpienia ze skargą paulińską, tj. istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności. Określenie wierzytelności (obejmująca przynajmniej jej istnienie, tytuł prawny wierzytelności i wysokość) należy do wierzyciela, bowiem wierzyciel wyznacza przedmiot ochrony pauliańskiej. Jedną z przesłanek uznania czynności prawnej za bezskuteczną jest wykazanie, że przysługująca powodowi wobec określonego dłużnika wierzytelność jest realna i skonkretyzowana, a nie hipotetyczna. W niniejszej sprawie powód przedłożył do akt dwa tytuły wykonawcze, z których wynika, że posiada konkretne wierzytelności, stanowiące przedmiot żądanej przez niego ochrony, nadto stwierdzone prawomocnymi orzeczeniami sądowymi.

Biorąc to wszystko pod uwagę Sąd uznał, że zostały spełnione w niniejszej sprawie wszystkie przesłanki skargi paulińskiej, a zatem powództwo (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. zasługiwało na uwzględnienie w całości. W konsekwencji Sąd uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki, której bezspornie przysługują względem M. Z. (1) wierzytelności wynikające z tytułów wykonawczych, tj. wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie, IX Wydział Gospodarczy z dnia 8 lipca 2009r. w sprawie IX GC 458/08 i wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy z dnia 14 kwietnia 2010r. w sprawie XXIII Ga 60/10 w kwocie 98.744,50 zł, zaopatrzonych w klauzulę wykonalności, jak również wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, XVI Wydział Gospodarczy z dnia 29 kwietnia 2009r. w sprawie XVI GC 124/08 i wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, I Wydział Cywilny z dnia 20 sierpnia 2010r. w sprawie I ACa 173/10 w kwocie 814.565 zł - umowę darowizny niezabudowanej nieruchomości położonej w J., gmina P., dla której Sąd Rejonowy w Grójcu, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW (...), zawartą w dniu 14 kwietnia 2009 r. pomiędzy pozwaną a M. Z. (1) i M. Z. (2) w formie aktu notarialnego.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o przepisy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Wobec uwzględnienia żądania powódki w całości, Sąd przyjął, iż zasadne jest zasądzenie na jej rzecz od pozwanej kwoty 8.555 zł (opłata od pozwu – 4.938 zł i minimalne wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika w kwocie 3.600 zł oraz opłata skarbową – 17 zł).

Zarządzenie: (...)